

Literatura klasicismu a preromantismu

klasicismus a osvícenství

- Klasicismus: uměl. směr, jehož modelem je antika
- Osvícenství: duch. hnutí (souvisí s racionalismem)

naučná próza: **Luís António Verney (1713 – 1792)**

- „estraneirado“ (55 let v Římě); jeho názory odrážejí proměny v evrop. společnosti 18. stol. (bojuje za zrušení autodafé, žádá povinnou zákl. školní docházku; zabývá se především školstvím a pedagogikou)
- **Správná metoda studia** (Verdadeiro Método de Estudar, naps. 1744, vyd. 1746 v Neapoli)
- ve formě 16 dopisů, kritika školských institucí vedených jezuity; návrh nového plánu studia
- Nové názory:
 - **gramatika** (dříve pouze prakt. port. jazyk, rozbory v latině navrhuje rozbory v port.; žádá odstranění zastaralých slov a zavedení nových slov k abstraktnímu vyjádření, návrh na zjednodušení pravopisu)
 - **studium živých jazyků (fr. a it.)** místo řečtiny a hebrejštiny
 - **rétorika** (kritika Vieiry)
 - **lékařství** (kritizuje teorii „duchů“, kteří oživují biol. funkce)
 - **poezie** (zdůr. jasnost, věrohodnost a užitečnost; poezie je podle něj vesměs neužitečná a zbytečná „co nic neznamená v próze, o to méně znamená v poezii“)
 - **ke každému předmětu jeho dějiny**
 - **důraz na experiment**
 - **vzdělání žen** (katechismus, port.jazyk, dějiny, zeměpis, hospodaření, latina, umění – hudba a tanec pro domácí zábavu)
- Příkladné dílo port. osvícenství: upřímné, zbavené předsudků (nenadřazuje intelekt. práci nad fyz., nenadřazuje muže nad ženy, Evropany nad Indiány a Afričany)

poezie

- vzestup měšťanstva
- nová funkce poezie: vydělat peníze
- **charakteristika** (navazuje na fr. poetiku [Boileau]: věrnost pravdě a přirozenosti, kultura rozumu, imitace antiky, rozdělení žánrů (obl. tragédie a óda, střídmost, objektivita, krit. reakce na bar.kulteranismus)
- **tematika**: bukolická témata, oslava nových ideálů svobody a rovnosti)
- **Arcádia Lusitana** (1756 – 1774)
- (zakl. António Dinis da Cruz e Silva, Teotónio Gomes de Carvalho, Manuel Esteves Negrão)
- teoretici a autoři: Correia Garção, Cândido Lusitano, Nicolau Tolentino, Filinto Elísio aj.

preromantismus

- většinou zachovává klas. výraz
- nová tematika a senzibilita (návrat k přírodě a oslava dobrého divocha, kult vlastního já odhalení duše, zpověď vnitřní rozervanosti, touha po nekonečnu a samotě, únik nostalgická a mytická místa, exotická krajina, sen), téma cesty, času a smrti, pronásledování osudem, melancholické stavy atd.)
- nejednoznačné určení (neexistují modely, poetiky apod. – pouze shodné prvky v tvorbě různých básníků)

1. fáze preromantismu

- **José Anastácio da Cunha** (1744 – 1787): tematika vášně a touhy, inspir. ang. lit. (Milton, Shakespeare, Young aj.)
- **Markýza z Alorny** (Leonor de Almeida de Portugal Lorena e Lencastre, 1750 - 1839): propagátorka preromantismu

2. fáze preromantismu

- **Manuel Maria Barbosa du Bocage** (1765 – 1805)
- *Rimas* (1791, 1799, 1804)
- **Sonety**: milostné, filozofické, satirické
- Témata: láska, žárlivost, posedlost smrtí a tzv. „locus horrendus“, Bůh, svoboda, osudovost, sebestřednost aj.

portaisaofrancisco.com.br

